

Použití hraničního ukazatele místní příslušnosti

Při použití hraničního ukazatele místní příslušnosti ve smyslu § 37 zákona č. [97/1963](#) Sb. je třeba posuzovat, zda přichází v úvahu i znaky určující místní příslušnost v dalších, zvláštních případech.

Při použití hraničního ukazatele místní příslušnosti ve smyslu § 37 zákona č. [97/1963](#) Sb. je třeba posuzovat, zda přichází v úvahu i znaky určující místní příslušnost v dalších, zvláštních případech.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.7.2000, sp.zn. 20 Cdo 1889/98)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o neplatnost rozvázání pracovního poměru, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4, pod sp. zn. 28 C 383/92, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.8.1997, č.j. 18 Co 384/97-36, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.8.1997, č.j. 18 Co 384/97-36, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 6.12.1996, č.j. 28 C 383/92-23, se zrušují a věc se vrací obvodnímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Odvolací soud potvrdil usnesení, jímž soud prvního stupně zastavil řízení o žalobě na určení, že rozvázání pracovního poměru žalobce (dopisem ze dne 17.7.1992) je neplatné. Obdobně jako soud prvního stupně především dovedl, že k řízení není dána pravomoc českého soudu. Při nedostatku příslušné mezinárodní smlouvy je podle názoru odvolacího soudu třeba vycházet z ustanovení § 37 odst. 1 zák. č. [97/1963](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém, podle kterého je pravomoc českého soudu v majetkových sporech (a jimi jsou i spory pracovní) dána, jestliže je dána jejich (místní) příslušnost. Tak tomu v daném případě - ve vztahu k první žalované - není, neboť nemá na území České republiky sídlo, a z hlediska ustanovení § 84 a násl. o.s.ř. je žalobcův argument, že byl jejím zaměstnancem „na území ČR“, nevýznamný. Také zastavení řízení proti druhé žalované shledal odvolací soud správným, byť z jiných důvodů, než které sledoval soud prvního stupně. Nedostatek právní subjektivity neplyne, uvedl odvolací soud, z toho, že žalovaná nebyla označena v souladu s označením podle obchodního rejstříku, ale z toho, že „organizace nesoucí původně název W. Č., spol. s r. o.“ byla do obchodního rejstříku zapsána až 22.9.1992, zatímco řízení bylo zahájeno 3.8.1992, tedy v době, kdy subjekt, proti němuž „dle pozdějších projevů vůle žalobce“ žaloba směřuje, ještě neexistoval.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (zastoupen advokátem) dovolání, které, vytýkaje vady uvedené v „§ 237 a/, b/, f/ o.s.ř.“, odůvodnil „ve smyslu § 241 o.s.ř.“ a „také“ tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Odvolací soud podle jeho názoru nesprávně dovedl, že žaloba směřuje proti „žalované se sídlem v Československu“, a že „se jedná o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení“; on sám nevěděl, zda byl v pracovním poměru „u německé nebo české firmy“, a není ani vyloučeno „uzavření smlouvy o přechodu práv a závazků vyplývajících z pracovních

poměrů“, pročez nezbylo, než aby uvedl coby žalované „obě organizace“. Také druhá žalovaná je „nepochybně“ účastníkem řízení, má sídlo v České republice, a „splňuje veškeré podmínky pro to, aby proti ní mohlo být vedeno soudní řízení“. Názor, že pravomoc českého soudu i k řízení proti první žalované je dána, podporuje též sdělení ministerstva zahraničí Spolkové republiky Německo k otázce vzájemnosti při uznávání a výkonu cizích rozhodnutí, dle něhož „německé soudy smejí na vzájemnost nahlížet jako na zaručenou“. Postupem soudů, míní dovolatel, mu bylo upřeno právo na soudní ochranu, jež garantuje ustanovení občanského soudního řádu a Listina základních práv a svobod; označil-li v žalobě jako účastníka řízení někoho, kdo nemá právní subjektivitu, bylo povinností soudu ho podle § 43 odst. 1 o.s.ř. vést k odstranění tohoto nedostatku (uvedením obou žalovaných byl ostatně odstraněn). Soud se měl také zabývat tím, kdo je ve sporu pasivně legitimován, a na základě příslušných zjištění mu poskytnout součinnost tak, aby mohl žalobu náležitě upravit.

Dovolání je podle § 238a odst. 1 písm. d/ o.s.ř. přípustné již proto, že směřuje proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení, kterým soud prvního stupně zastavil řízení pro nedostatek soudní pravomoci. Jelikož usnesení odvolacího soudu nabylo právní moci dne 14.11.1997 (v den uložení zásilky, jež je obsahovala, na poště) a dovolání, doručené dovolacímu soudu dne 16.12.1997, muselo být podáno na poště nejpozději 15.12.1997, je i dovoláním včasným (§ 57 odst. 2, věta druhá, § 240 odst. 1 o.s.ř.).

Vady řízení vyjmenované v § 237 a jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, posuzuje dovolací soud z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o.s.ř.); jinak je vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil.

Bez ohledu na to, jak kritiku napadeného usnesení dovolatel právně kvalifikoval (pod jaký dovolací důvod podle § 241 odst. 3 o.s.ř. ji podřadil), a bez ohledu na to, že názory, na nichž ji založil, jsou zhusta zjevně nesprávné, zůstává skutečností, že se dovoláním otevírá především přezkum správnosti právního závěru, že řízení je zatíženo (neodstranitelným) nedostatkem té jeho podmínky, kterou představuje pravomoc soudu k jeho vedení. Dovolatel totiž oproti odvolacímu soudu dovozuje, že pravomoc českého soudu dána je.

Právní posouzení věci je nesprávné (§ 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.) mimo jiné tehdy, jestliže soud přílehavě určí rozhodnou právní normu, nesprávně ji však vyloží, resp. aplikuje.

Úvaha odvolacího soudu, vycházející ze zákona č. [97/1963](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona č. [97/1963](#) Sb.), včetně jeho ustanovení § 37, je - v obecné rovině - správná. Implicitní předpoklad, že v průběhu řízení žalobce označil jakožto další žalovanou subjekt od původně žalovaného odlišný, resp. že nešlo o upřesnění označení žalovaného původního (dovolatel jej ostatně nejenže nenapadá, ale sám z něho vychází), je správný rovněž.

Nesprávně však - činil-li tak bez dalšího - odvolací soud (stejně jako soud prvního stupně) tento subjekt, který žalobce označil (poprvé) v podání ze dne 8.3.1996, pojímal jakožto účastníka řízení (druhou žalovanou).

Ten se totiž postupem podle § 43 odst. 1 o.s.ř. (o který v daném případě šlo) účastníkem řízení stát nemohl; ustanovení § 43 o.s.ř. slouží k odstranění vad žaloby (byť včetně vad v určení účastníků řízení) toliko v procesním vztahu, touto žalobou založeném, a působí tudíž (jen) mezi subjekty, které žaloba (bez ohledu na to, že neúplně nebo nesprávně) determinuje či alespoň předjímá. Neúplnost nebo nesprávnost, jež vyjadřuje závěr, že – oproti určení obsaženém v žalobě – měl být namísto nebo vedle dosavadního žalovaného žalován někdo jiný, lze napravit nikoli podle § 43 odst. 1 o.s.ř., nýbrž pouze postupem podle § 92 odst. 1, 2 o.s.ř., tj. přístupem nebo záměnou účastníků.

V soudní praxi se konstantně uplatňuje názor, že postup podle § 92 odst. 1 příp. 2 o.s.ř. je přípustný jen za předpokladu, že předchozí řízení není zatíženo vadou, pro kterou je nutné je zastavit (§ 103, § 104 o.s.ř.).

To pak limituje – vůči druhému žalovanému – reálné možnosti opatření ve smyslu § 43 o.s.ř., jichž se dovolatel dovolával, a důsledky eventuální nedůslednosti ohledně těch, jež se jinak odtud nabízely, stejně jako důsledky zjevně nesprávného názoru odvolacího soudu, jestliže jeho způsobilost být účastníkem řízení posuzoval k okamžiku zahájení řízení, když se jím (právě proto, že nebylo aplikovatelné ustanovení § 43 odst. 1 ale § 92 odst. 1 o.s.ř.) nemohl stát dříve, než dojitím podání žalobce ze dne 8.3.1996 soudu prvního stupně.

Z toho také plyne, že pro výsledek posouzení správnosti dovoláním napadeného rozhodnutí je prioritní posouzení, zda obstojí závěr, že pro řízení mezi žalobcem a první žalovanou (po upřesnění označení) W. GmbH, není dána pravomoc českého soudu. Naopak je bezvýznamné přihlížet k okolnostem, jež z tohoto vztahu vybočují, a které dovolatel spojuje se subjektem dalším, „českým“.

Podle § 37 zákona č. [97/1963](#) Sb. je pravomoc českých soudů v majetkových sporech dána, je-li dána podle českých předpisů jejich příslušnost.

Závěr, že není dána místní příslušnost českých soudů k projednání žaloby o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru, dovodil odvolací soud z toho, že (první) žalovaná nemá na území České republiky své sídlo. Měl tedy na mysli ustanovení § 84, § 85 odst. 2 o.s.ř., podle kterých je příslušným obecný soud žalovaného, jímž je v případě právnické osoby soud, v jehož obvodu má sídlo.

Hraniční ukazatel místní příslušnosti ve smyslu § 37 zákona č. [97/1963](#) Sb. se však nevyčerpává toliko znaky této obecné příslušnosti (a právě zde je úvaha odvolacího soudu neúplná), neboť při jeho posouzení nelze přehlédnout znaky určující místní příslušnost v dalších, zvláštních případech.

Tak je tomu kupříkladu podle § 86 odst. 2 o.s.ř., jež stanoví, že proti tomu, kdo nemá jiný příslušný soud v České republice, lze uplatnit majetková práva u soudu, v jehož obvodu má majetek, resp. ve smyslu § 86 odst. 3 o.s.ř., podle něhož proti zahraniční právnické osobě lze podat návrh i u soudu, v jehož obvodu je v České republice její zastupitelství nebo orgán pověřený obstaráváním jejích hospodářských věcí.

Již tyto možnosti založení místní příslušnosti odvolací soud zjevně opomenul, ačkoli zejména původní

označení prvního žalovaného (ale i označení „upřesněné“), uvedením tuzemské adresy „obchodního zastoupení“ resp. „jednatele firmy“ se sídlem v České republice potřebu právě jejich prověření objektivně podporovalo.

V obecné rovině též platí, že kritické kolizní kritérium místní příslušnosti českého soudu lze naplnit i prostřednictvím aplikace pravidel místní příslušnosti na výběr dané (srov. kupř. § 87 písm. c/ o.s.ř.).

Neúplné, a tudíž nesprávné, právní posouzení způsobuje, že na něm spočívající usnesení nelze kvalifikovat – ve smyslu § 243b odst.1 o.s.ř. – jako správné, protože Nejvyšší soud podle téhož ustanovení zrušil, a jelikož shodné důvody nesprávnosti platí též pro usnesení soudu prvního stupně, zrušil i je, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Dalšími výtkami dovolatele se za těchto okolností nebylo třeba blíže zabývat.

V případě, že soud dospěje k závěru, že pravomoc českého soudu pro řízení mezi žalobcem a prvním žalovaným dána je, uváží postupy, na jejichž základě se druhý žalovaný může stát skutečně účastníkem řízení, a současně, zda dosud užívané označení odpovídá tomu, jak je aktuálně zapsán v obchodním rejstříku.

Z obsahu spisu neplyne, že soud prvního stupně rozhodl o zastavení řízení v senátě, ačkoli ustanovení § 36a odst. 1 písm. a/ o.s.ř. ukládá, aby ve věcech pracovních byl soud právě takto obsazen. V případě, že toho nedbal, a odvolací soud nezjednal nápravu, je řízení postiženo i vadou podle § 237 odst. 1 písm. g/ o.s.ř., a dovolání je přípustné a důvodné i z tohoto důvodu (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 53/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)